

### Les 1 Stoom in het Koninkrijk

- Willem I was de eerste koning van de Nederlanden.
- Hij wilde zijn land weer rijk maken.
- De stoommachine veranderde de manier van werken.
- Er werden fabrieken gebouwd.
- Via nieuwe wegen, treinen en kanalen werden alle spullen snel vervoerd.
- Door de nieuwe industrie veranderde het leven van de mensen. Het zuiden werd eigen baas.

### Les 2 Overal fabrieken

- In het oosten van Nederland maakten de boeren thuis textiel voor handelaren.
- De industrie begon in Twente. Daar gingen de boeren in fabrieken werken.
- In heel Nederland werden daarna fabrieken gebouwd.
- Ieder gebied had zijn eigen industrie.
- De grondstoffen kwamen uit de kolonies van Nederland.

### Les 3 Kinderarbeid

- Kinderen werkten thuis, op het veld of in de fabrieken.
- Er gebeurden veel ongelukken.
- Van Houten bedacht een kindernet: kinderen jonger dan twaalf jaar mochten niet meer in fabrieken werken.
- Er kwam nog een wet. Kinderen jonger dan twaalf jaar mochten helemaal niet werken.
- Fabrieken die zich niet aan de wet hielden, moesten een boete betalen aan de regering.
- Vanaf 1900 móesten kinderen naar school.

## STAP 2 Begrippen

### Willem I

Koning van het Koninkrijk der Nederlanden. Hij liet kanalen graven en wegen aanleggen. En hij zorgde voor industrie in het koninkrijk.

### stoommachine

Een machine die via stoom andere apparaten kan laten werken. Door de stoommachine konden meer spullen gemaakt worden. En sneller.

### fabriek

Een ruimte waar mensen werkten met machines.

### kanaal

Een door mensen gegraven waterweg. Kanalen zijn altijd zo recht mogelijk. Dan kunnen schepen sneller varen.



### huisnijverheid

Werk dat thuis met de handen werd gedaan. Bijvoorbeeld het spinnen van wol tot draad.

### industrie

Alle fabrieken bij elkaar. De schoenindustrie zijn alle fabrieken waar schoenen worden gemaakt.

### grondstof

Een stof die je nodig hebt om iets anders van te maken. Om lakens te maken heb je bijvoorbeeld katoen nodig. Katoen is een grondstof.



### kinderarbeid

Werk dat door kinderen wordt gedaan.



### kinderwetje van Van Houten

Wet die kinderen onder twaalf jaar verbodt om in fabrieken te werken. De wet was bedacht door kamerlid Van Houten.

### leerplichtwet

Wet waarin stond dat alle kinderen tussen zeven en twaalf jaar naar school moesten.

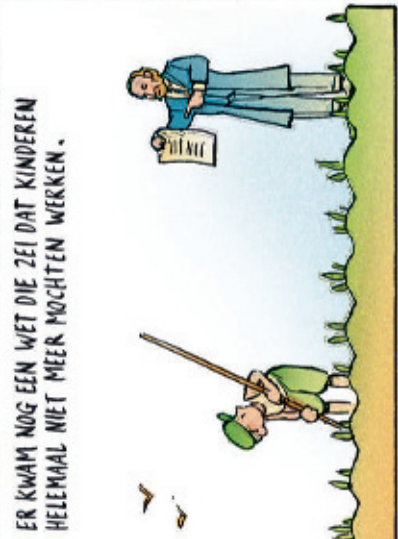
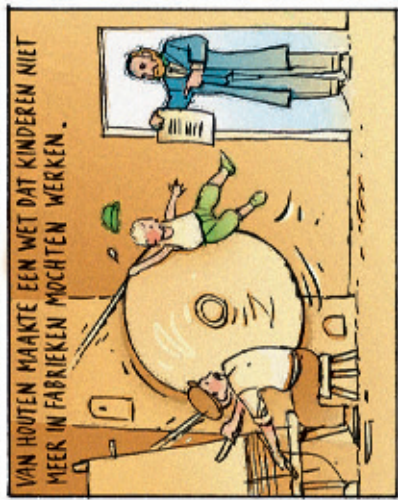
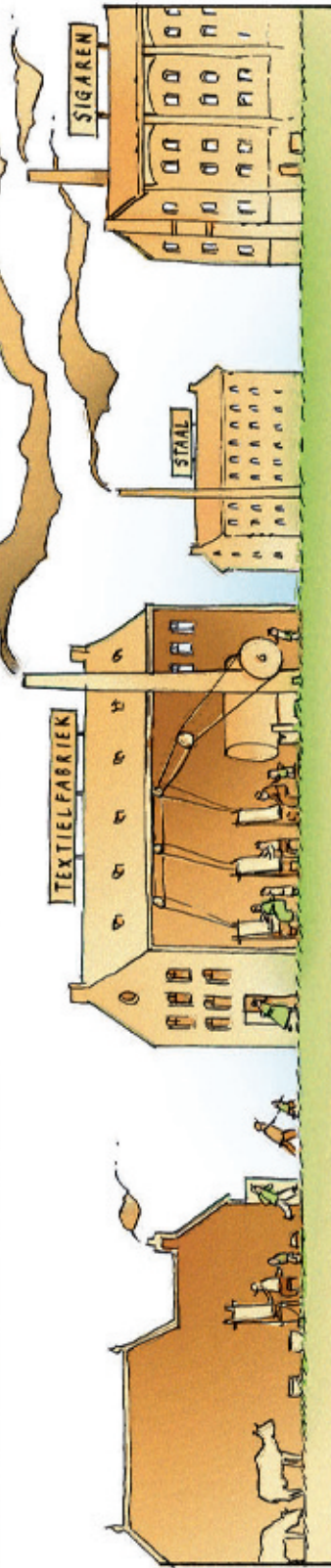
Ga naar **STAP 2** in je werkboek.





WILLEM I LIET NIEUWE WEGEN, KANALEN EN SPOORLIJNEN AANLEGGEN. OOK LIET HIJ FABRIEKEN BOUWEN... ZIJN KONINKRIJK WERD RIJKER... EN KLEINER, WANT HET ZUIDEN WERD EIGEN BAAS.

IN TWENTE MAAKTEN BOEREN EERST THUIS TEXTIEL, LATER IN FABRIEKEN. IN DE FABRIEKEN WERKTEN OOK KINDEREN, IEDER GERIED HAD ZIJN EIGEN INDUSTRIE.



ER KWAM NOG EEN WET DIE ZEI DAT KINDEREN HELEMAAL NIET MEER MOCHTEN WERKEN.

IN 1900 KWAM DE LEERLICHTWET. ALLE KINDEREN MOESTEN NAAR SCHOOL.